

ECHO

ABVV

De nieuwsbrief van de Federale en
Intergewestelijke studiediensten van het ABVV

verschijnt niet in juli en augustus

V.U.: Jean-Marie De Baene • Hoogstraat 42, 1000 Brussel

Afgiftekantoor: Brussel X

inhoud

Nummer 7, september 2019

■ Economie

OESO legt pijnpunten Belgische
productiviteit bloot

■ Ondernemingen

Rechten voor mensen, regels voor
multinationale ondernemingen

■ Sociaal beleid

Uitspraak Hof van beroep in zaak
stakingspiket Antwerpen

■ Sociale ombuds

Platformeconomie: gerechtelijke
uitspraken in Spanje en Nederland

■ Echo regio Brussel

Algemene beleidsverklaring
Brusselse regering

■ Echo regio Vlaanderen

Energietransitie: kosten, baten en verdeling

■ Echo regio Wallonië

Project COTrain: eerste balans

■ Europa & Internationale relaties

Naar een waardig minimumloon
overal in Europa?

Horval-colloquium: Latijns-
Amerikaanse vakbonden veroordelen
antisyndicale praktijken

ECHO download:

www.abvv.be/publicaties

ECHO per mail:

patsy.delodder@abvv.be

www.abvv.be

U wenst voortaan ECHO enkel per e-mail of per post te
ontvangen? U wil naam- of adreswijzigingen melden?

[T] 02/506.82.71 • [E] patsy.delodder@abvv.be

NL - FR: Cette lettre d'information est aussi disponible en
français www.fgtb.be/publications

Werk maken van productiviteit(sverdeling)

We staan nog altijd aan de top maar onze productiviteit neemt minder snel toe dan vroeger en in vergelijking met de buurlanden. Dat is de les uit het OESO-rapport opgemaakt in opdracht van de federale regering (zie verder in deze Echo). Productiviteit (wat wordt geproduceerd in verhouding tot de input van arbeid) is belangrijk voor ons. Samen met de werkgelegenheid ligt het aan de basis van welvaart. Het laat toe dat de lonen stijgen en het maakt het mogelijk dat de bijdragen aan de sociale zekerheid (uitgesteld loon) stijgen. Maar het loopt op verschillende vlakken fout.

Om diverse redenen zit er klad in de productiviteitsgroei: de verschuiving van de tewerkstelling van (hoogproductieve) industrie naar (lager productieve) diensten, een gebrek aan investeringen in opleiding, zeker voor de kortgeschoolden waar we het slechter doen dan Polen en Turkije. En op vlak van overheidsinvesteringen zitten we op een historisch laag niveau terwijl overheidsinvesteringen in infrastructuur en in onderzoek de productiviteit aanjagen. Jammer genoeg gaat de OESO voorbij aan een andere oorzaak: het feit dat bedrijven al te veel winsten uitkeren aan de aandeelhouders (eventueel onder de vorm van het inkopen van eigen aandelen) ten koste van productieve investeringen.

Bovendien loopt het fout bij de verdeling van de productiviteitswinsten. Door de loonnormwet (wet van '96) die deze aflopende regering nog strenger maakte, lopen de lonen niet meer in de pas met de productiviteit. Een achterstand die oploopt tot 12% sedert '96. Daarenboven dragen de lonen steeds minder bij tot de sociale bescherming doordat werkgevers steeds minder bijdragen (denk aan de taxshift van de regering-Michel waardoor werkgeversbijdragen verminderen van 32,4 naar 25%) en steeds meer nettovoordelen toekennen waarop geen of veel minder bijdragen worden betaald (bonussen, salariswagens, cheques ...) Uit een recente studie van SD Worx kan afgeleid worden dat de sociale zekerheid door die alternatieve verloning minstens 2,6 miljard aan inkomsten mist.

Het belang van productiviteitsgroei voor de sociale zekerheid werd recent in de verf gezet in de nieuwe vooruitzichten van de Studiecommissie voor de Vergrijzing (Planbureau). Vaststelling: de budgettaire kosten van de vergrijzing zullen de komende 50 jaren tot 2,4% van het bbp stijgen (0,5% hoger dan vorig jaar ingeschat). In het scenario van een lagere productiviteitsgroei (0,3% in plaats van 0,6% per jaar) loopt die stijging op tot 5% van het bbp!

Tijd dus om ons grondig te bezinnen over manieren om de productiviteit op peil te houden én tegelijk billijk te verdelen tussen arbeid en kapitaal. Nu we de 75ste verjaardag van het Sociaal Pact vieren (waarop later productiviteitsakkoorden volgden) zouden ook de werkgevers eindelijk over de brug moeten komen voor een sociale dialoog over hogere productiviteit en een meer rechtvaardige verdeling van de productiviteitswinsten te gunste van lonen en sociale bescherming.

Nieuwe mogelijkheden voor ecocheques

Vanaf 1 september 2019 kan je met je ecocheques ook een step of batterijen van elektrisch tuingereedschap kopen.

Op 16 juli 2019 werd hierover in de Nationale Arbeidsraad (NAR) een collectieve arbeidsovereenkomst (met begeleidend advies) afgesloten die de lijst van producten en diensten die met ecocheques aangekocht kunnen worden, heeft uitgebreid.

Concreet werd in de categorie 'milieuvriendelijke en duurzame mobiliteit' steps, eenwieler en hoverboards toegevoegd. En dit voor zoverre deze geen of een elektrische motor hebben.

In de categorie 'duurzaam tuinieren', werd verduidelijkt dat wat elektrische tuingereedschappen betreft, ook de batterijen voor dat gereedschap met ecocheques kunnen aangekocht worden.

Al bij al gaat het hier over kleine wijzigingen.

De volgende evaluatie van de lijst staat gepland voor 2020.

Er is afgesproken om dan te onderzoeken of producten van duurzame landbouw, uit de korte keten, of bepaalde ambachtelijke producten aan de lijst kunnen worden toegevoegd.

Zulke producten kunnen nog niet met ecocheques aangeschaft worden omdat er nog geen enkel betrouwbaar criterium, certificeringssysteem of label voor deze producten voorhanden is.

De lijst van alle producten en diensten die met ecocheques gekocht kunnen worden, is te vinden op de website van de NAR.

ECONOMIE

OESO legt pijnpunten Belgische productiviteit bloot

België pompt nodeloos veel publiek geld in private R&D. Publieke investeringen liggen op een historisch dieptepunt. Vooral laaggeschoolden krijgen amper opleiding aangeboden door bedrijven. Onze loonvorming zit dermate in een dwangbuis dat het voor bedrijven moeilijk is om hoogproductieve werknemers aan te trekken. Het zijn enkele opmerkelijke conclusies uit de productiviteitsstudie die de vorige minister van Werk bij de OESO bestelde.

Onze productiviteitsgroei daalt al jaren. Gelukkig is het Belgische productiviteitsniveau hoog. Daardoor liggen onze welvaart en onze lonen hoger dan in de buurlanden. Het is van groot belang om de productiviteitsgroei aansluiting te laten vinden met de groei uit het verleden. Alleen zo kunnen we onze welvaart en de financiering van de sociale zekerheid garanderen.

De OESO-studie bevestigt punten die wij al jaren in dit debat aanhalen. Neem onderzoek en ontwikkeling. Via allerhande fiscale constructies kunnen bedrijven hun investeringen in R&D verhalen op de belastingbetaler. R&D is cruciaal om door nieuwe technologie de productiviteit op te krikken. Steun hiervoor vanuit de overheid is te rechtvaardigen, zolang die steun effectief is. De OESO stelt dat verschillende steunmechanismen geen enkele return met zich meebrengen. Hervormen dus, en de staatsmiddelen beter inzetten.

Of kijk naar vorming. De OESO roept de bedrijven expliciet op snel werk te maken van de verplichting om vijf dagen vorming aan te bieden, met een speciale focus op laaggeschoolden. Slechts één op vijf laaggeschoolden in België volgde de laatste twaalf maanden een opleiding, dat is hetzelfde niveau als Turkije of Polen. In Zweden is dit bijna één op twee.

Qua publieke investeringen gaat België de mist in. We weten al lang dat deze in vergelijking met enkele decennia geleden op een bedroevend laag niveau staan. Voor het eerst stelt een internationale organisatie als de OESO dat publieke investeringen een prioriteit moeten zijn in de komende begrotingen. Eindelijk dringt door dat de bezuinigingsretoriek van de afgelopen jaren op lange termijn nefast is.

Minder rechttoe rechtaan is de boodschap van de OESO over onze loonvorming. Ze roemt het Belgische systeem van gecentrali-

seerde en gecoördineerde loononderhandelingen als systeem dat goed scoort op vlak van ongelijkheid, arbeidsomstandigheden en het behouden van externe competitiviteit. Echter, ze stelt ook dat een gecentraliseerd loonsysteem zorgt voor lagere productiviteit, door te beperkte loonflexibiliteit op bedrijfsniveau. Ongeacht productiviteitsverschillen tussen bedrijven, betalen ze dezelfde lonen, omwille van de sectorakkoorden.

Maar wat bedoelt de OESO hier echt mee? Ze legt de link met een studie van eerder dit jaar over de Belgische lonen. Uit die studie bleek dat in bedrijven waar hogere lonen werden betaald dan in het sectorakkoord, de productiviteit hoger lag. Roept de OESO hiermee op om de strikte wet van '96 te hervormen zodat sectoren en bedrijven – zoals in het verleden – lonen kunnen betalen in lijn met hun hogere productiviteit?

De OESO leverde een analyse af die bruikbaar is in het nationaal debat. Het feit dat het ABVV al jaren binnen de TUAC (het raadgevend comité van de vakbonden binnen de OESO) hamert op onderwerpen als vorming en publieke investeringen werpt vruchten af. We zullen als ABVV het debat ten gronde voeren over de productiviteit (de groei, verdeling ...) binnen de CRB. Zo zullen we ook onze invloed kunnen uitoefenen op de gesprekken binnen de recent opgerichte productiviteitsraad en de thematiek inpassen in het nieuwe strategisch programma van de CRB.

lars.vandekeybus@abvv.be

■ **ONDERNEMINGEN**

Rechten voor mensen, regels voor multinationale ondernemingen

Multinationale ondernemingen moeten in hun wereldwijde productieketens de mensenrechten, waaronder de syndicale vrijheden, respecteren. Geruime tijd bestaan er hier al verschillende internationale aanbevelingen over, maar de tijd lijkt rijp om ook dwingende regels op te leggen. Op 16 oktober organiseert het ABVV hierover een infomoment.

Ook ondernemingen moeten mensenrechten respecteren. Toch komen schendingen van mensenrechten door bedrijven nog te vaak voor. Voor slachtoffers van deze mensenrechtenschendingen, waar ook ter wereld, is het vaak moeilijk om hun rechten af te dwingen of een schadevergoeding te bekomen. Overheden moeten ervoor zorgen dat bedrijven mensenrechten respecteren, maar toch blijven deze schendingen door (multinationale) ondernemingen vaak onbestraft. In het verleden werden daarom door verschillende internationale organisaties richtlijnen, gedragscodes en aanbevelingen voor multinationals opgesteld. Zo bestaan er de OESO-richtlijnen voor multinationals, de Leidende Principes voor Bedrijfsleven en Mensenrechten van de VN en de MNO-verklaring van de IAO. Deze instrumenten blijven echter steeds beperkt tot vormen van

soft law, waardoor ondernemingen ze te eenvoudig kunnen omzeilen of negeren. Daarom vragen verschillende ontwikkelingslanden en internationale koepels van vakbonden en ngo's om bindende internationale regels voor multinationals.

Van 14 tot 18 oktober wordt er in Geneve onderhandeld door een werkgroep van de Mensenrechtenraad van de Verenigde Naties over een ontwerpverdrag dat aan bedrijven verplichtingen zou kunnen opleggen op vlak van mensenrechten. Het Platform Rechtvaardige en Duurzame Handel (samenwerkingsverband van Belgische vakbonden en ngo's) vraagt haar leden om in die week activiteiten te organiseren met aandacht rond deze problematiek. Het ABVV zal daarom op woensdag 16 oktober een infomoment inlassen, waar de bestaande instrumenten en ook de actuele discussies over nieuwe internationale en nationale verplichtingen aan bod komen. Dit infomoment is gericht op geïnteresseerde militanten of medewerkers van onze centrales en gewesten, maar staat ook open voor geïnteresseerde derden.

mehdi.koochehi@abvv.be

Programma infomoment 16 oktober 2019	
8.30-9u	Ontvangst
9-9.10u	Welkomstwoord
9.10-9.35u	Multinationals en mensenrechten, inleiding en context door Bruno Baurain (Gresea)
9.35-10u	Eerste Belgische Nationaal Actieplan Ondernemingen en mensenrechten, evaluatie en ervaringen door Hamida Idrissi (FIDO)
10-10.25u	Rapportering over niet-financiële informatie door grote ondernemingen, hefboom voor discussie over mensen- en sociale rechten in jouw bedrijf door David Szafran (Eubelius)
10.25-10.35u	Voorstelling normencommissie IAO door René Geybels (ABVV)
10.35-10.45u	Voorstelling Belgisch Nationaal Contactpunt OESO-richtlijnen voor multinationals (onder voorbehoud)
10.45-11u	Pauze
11-11.30u	Dwingende regels op vlak van Corporate Social Responsibility en mensenrechten, welke inspiratie uit andere landen door professor Geert Van Calster (KULeuven)
11.30-11.50u	Waakzaamheidsplicht voor multinationals, welke ervaringen in Frankrijk door Mohamed Lounas (CGT)
11.50-12u	Voorstelling Platform Rechtvaardige en Duurzame Handel door Marc Maes (11.be)
12-12.15u	Slotwoord
12.15u	Broodjeslunch
Inschrijven kan via https://forms.gle/c2ef2XzSZJVoyZnK7	

Enquête over arbeidsvoorwaarden: 'Modern Times'

Sinds 2013 voert het ABVV enquêtes uit naar de arbeidsvoorwaarden en hun gevolgen voor de gezondheid van werknemers.

In 2013 was er de enquête 'Technostress' met betrekking tot de aard en de omvang van de psychosociale belasting en de musculoskeletale aandoeningen veroorzaakt door werken met nieuwe technologieën (computer, laptop, smartphone, tablet ...).

Vervolgens kwam in 2014 de enquête 'Modern Times I', in 2017 gevolgd door 'Modern Times II' met in totaal 47 vragen. We ontvingen 18.534 antwoorden, waarvan 14.505 geldige (5.050 FR en 9.455 NL). Het was een geslaagde oefening met zeer nuttige conclusies.

Eind september 2019 lanceert het ABVV de derde editie van de enquête 'Modern Times'.

In deze nieuwe editie vind je ook vragen over mobiliteit, loon, nieuwe vormen van arbeidsorganisatie, opleiding ... als aanvulling op de aspecten van arbeidsduur en -organisatie, werkzekerheid, technostress, werkbaarheid van het werk, psychosociale risico's en oudere werknemers. We kunnen dan ook de evolutie van de resultaten sinds 2014 uitzetten.

We nodigen jullie graag uit om te surfen naar www.abvv.be en de enquête in te vullen.

Oproep: hef de discriminatie ziekte en prenataal verlof op

Als je arbeidsongeschikt wordt voor de bevalling mag dat geen invloed meer hebben op je zwangerschapsrust. Dit bepleitte het ABVV in een brief aan de voorzitters van de verschillende democratische partijen. De brief werd ondertekend door het gemeenschappelijk vakbondsfront maar ook door de Femmes Prévoyantes Socialistes, de Gezinsbond, de Ligue des Familles, de Vrouwenraad en de Conseil des Femmes. Samen gaan we voor het behoud van 14 weken postnataal verlof, ook indien de zwangere vrouw voor de bevallingsdatum arbeidsongeschikt is geweest.

Het is onrechtvaardig dat je moederschapsrust verliest omdat je ziek bent. Het zorgt voor een ongelijke behandeling van ouders louter en alleen op basis van de gezondheidstoestand van de moeder. Een moeder met zwakke gezondheid zal sneller terug aan het werk moeten dan een moeder die tot net voor de bevalling verder kan werken. Bovendien zet dit werkneemsters aan om zo lang mogelijk door te werken in aanloop naar de bevalling, zelfs al geven dokters en lichaam andere signalen.

■ SOCIAAL BELEID

Uitspraak Hof van beroep in zaak stakingspiket Antwerpen

Op 24 juni 2016 organiseerde het ABVV een algemene staking.

In Antwerpen werden in en rond de haven stakingspiketten opgericht die 's ochtends manu militari werden verwijderd.

Bruno Verlaeckt, voorzitter van het ABVV regio Antwerpen (en tevens voorzitter van de Algemene Centrale gewestelijke afdeling Antwerpen-Waasland) en een militant werden strafrechtelijk vervolgd wegens 'kwaadwillige belemmering van het verkeer' (art. 406 Strafwetboek).

Op 29 juni 2018 werd Bruno door de rechtbank van eerste aanleg eenvoudig schuldig verklaard.

De militant werd vrijgesproken.

Tegen het vonnis werd hoger beroep aangekend.

Arrest Hof van beroep

Op 26 juni 2019 besloot het Hof van beroep eveneens tot de eenvoudige schuldigverklaring.

Qua feitelijke omstandigheden, wordt door het Hof gewezen op het feit dat zeker niet alle deelnemers aan het verkeer vooraf op de hoogte waren van de actie.

Het Hof rekent de ten laste gelegde feiten Bruno zelf aan.

De concrete wegbelemmering zou niet (in gelijke mate) hebben plaatsgevonden zonder diens individuele voorbereiding en zijn persoonlijke aanwezigheid.

De mate van strafbaarheid heeft volgens het Hof niets te maken met het al dan niet aangevraagd, gemachtigd of toegelaten zijn van de wegblokkering of een eventuele politionele aanwezigheid.

De gewilde mate van de veroorzaakte verkeersbelemmering is het bepalend element.

Het Hof stelt ook dat de wegblokkade verschilt van een stakingspost die zou zijn opgesteld op bijvoorbeeld een openbaar plein of aan de rand van een openbare weg, in welk geval een eventuele verkeersbelemmering niet strafbaar zou zijn geweest.

Over de toetsing aan het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) en het Europees Sociaal Handvest, stelt het Hof dat het overtreden van een wettelijke strafbepaling een beperking kan zijn van grondrechten. Het stakingsrecht en de overige rechten kunnen ook worden uitgeoefend zonder dat

daarbij verkeersbelemmering aan te pas komt.

Het voorkomen van ongevallen of van gevaar in het verkeer dient beschouwd te worden als noodzakelijk in een democratische samenleving.

Als laatste werd ingegaan op de zaak Schmidberger van het Hof van Justitie.

Daarin werd geoordeeld dat niettegenstaande een manifestatie op de openbare weg ongemakken tot gevolg kan hebben voor diegenen die er niet aan deelnemen, die toch kan toegestaan worden als het de bedoeling is in het openbaar en binnen het wettelijke kader een opinie te uiten.

Volgens het Hof is deze uitspraak niet van toepassing omdat het daar een aansprakelijkheidsvordering betrof, die verschilt van een –zoals in deze– door het openbaar ministerie uitgeoefende strafvordering.

Nog volgens het Hof deed het Hof van Justitie geen uitspraak over de mate waarin fundamentele rechten voorrang moeten krijgen op een nationale strafwetgeving, wel over de verhouding van fundamentele rechten met het beginsel van vrij verkeer van goederen.

Bedenkingen

De redenering dat er sprake is van kwaadwilligheid van zodra het de bedoeling is om het verkeer te belemmeren, roept toch ernstige vragen op. Het betekent dat bijvoorbeeld een ouder die, om te pleiten voor een betere luchtkwaliteit, een straat aan een school afsluit, ook vatbaar is voor veroordeling.

Het aanvaarden van de inperking van het stakingsrecht onder het voorwendsel 'het voorkomen van verkeersongevallen', terwijl –net zoals bij alle eerdere acties– de actievoerders alle mogelijke veiligheidsmaatregelen hadden genomen om verkeersongevallen te voorkomen (en er zich ook geen hebben voorgedaan), is bedenkelijk.

Het negeren van de 'erga omnes' werking van de uitspraak van het Hof van Justitie in de zaak Schmidberger, is ook heel discutabel.

Het arrest past in een streven naar het herleiden van het stakingsrecht tot het louter collectief neerleggen van het werk. Iets wat we als ABVV geenszins aanvaarden.

■ SOCIALE OMBUDS

Platformeconomie: gerechtelijke uitspraken in Spanje en Nederland

Europese rechtbanken zijn steeds meer geneigd de arbeidsrelatie te herkwalficeren, vaak in het voordeel van de koeriers. In juni erkenden in Spanje de arbeidsrechtbank van Barcelona en de rechtbank voor sociale zaken in de regio Valencia de relatie van loondienst tussen koeriers en platform. Aanleiding was een klacht van het ministerie van Werk. Er werd onder meer aangetoond dat de onderneming organisatorische en leidinggevende beslissingen neemt met rechtstreekse impact op de werknemers, meer bepaald op hun bezoldiging, en dat het platform als tucht- en sanctionerende instantie handelt.

In augustus veroordeelde een Amsterdamse rechtbank een vennootschap tot betaling van 638.972,98 euro aan het pensioenfonds voor werknemers uit de sector van het goederenvervoer als achterstal voor pensioenbijdragen teruggaand tot in 2015. De koeriers werkten voltijds, droegen een uniform met het bedrijfslogo en waren onderworpen aan gestandaardiseerde aanwervingsvoorwaarden, zonder mogelijkheid van individuele

aanpassing. Dit zijn volgens de magistraten praktijken eigen aan een werkgever.

In België bracht de Administratieve Commissie ter regeling van de Arbeidsrelatie een advies uit over de kwalificatie van de arbeidsrelatie, naar aanleiding van een aanvraag van twee voormalige koeriers. De commissie meende dat de arbeid veeleer aanleunde bij een activiteit als loontrekkende dan als zelfstandige. Op 3 juli herriep de rechtbank in Brussel dit advies wegens een lopende sociale inspectie. De zaak werd verdaagd naar 2021. Het is hoog tijd dat de wetgever zich niet louter vanuit een strikt fiscaal oogpunt over deze kwestie buigt, zonder evenwel een derde statuut te creëren.

hugues.ghenne@abvv.be

■ ECHO REGIO BRUSSEL

Algemene beleidsverklaring Brusselse regering

Op 17 juli ondertekende de nieuwe Brusselse regering haar meerderheidsakkoord. Om de sociale en ecologische uitdagingen het hoofd te bieden legde de Brusselse regering ambitieuze doelstellingen vast voor een transitie naar een koolstofarme economie tegen 2050.

ABVV Brussel is allereerst tevreden over de snelheid van de vorming van deze regering, die nu onverwijld antwoorden kan bieden op de Brusselse uitdagingen.

Het regeerakkoord bevat veel eisen uitgedragen door ABVV Brussel. Zo besteedt het onder meer aandacht aan de kwaliteit van nieuwe banen, aan de bestrijding van discriminatie, aan de verbetering van de levensomstandigheden in de stad (huisvesting, gezondheid, mobiliteit), aan gelijkheid tussen mannen en vrouwen. In de huidige Europese en federale context moeten we ook het ambitieuze en positieve karakter van het migratie- en luik onderstrepen.

Tot slot verbindt de regering zich ertoe het sociaal overleg centraal te plaatsen in haar beleid. Daartoe stelt ze voor via een wettelijke verankering het vernieuwende concept

van 'gedeelde prioriteiten' te concretiseren. Dit stelt de sociale gesprekspartners in staat om geraadpleegd te worden voorafgaandelijk aan de opstelling van voorontwerpen van ordonnantie. We willen wel wijzen op enkele aandachtspunten: de intentie om de jongerengarantie te veralgemenen voor alle werkzoekenden zou verwezenlijkt moeten worden zonder nog meer substituten te creëren. Wat het openbaar ambt betreft, zegt de regering vrij weinig over de verbetering van de arbeidsvoorwaarden en het statuut van de Brusselse ambtenaren. Fiscale rechtvaardigheid zou gegarandeerd moeten worden bij onder meer de invoering van een kilometerheffing en gepaard moeten gaan met sociale correcties.

samuel.droolans@abvv.be

Vorming DSR over jaarlijkse vakantie 24 oktober

Ook voor onze medewerkers van de juridische diensten en diensten sociaal recht gaan de vormingen weer van start na de zomerstop. Op donderdag 24 oktober organiseren we een vorming over jaarlijkse vakantie (vakantiegeld, jeugdvakantiedagen, Europese reglementering,...). De vorming gaat door van 9u30 tot 12u30 in de Hoogstraat.

Inschrijven kan door een e-mail naar vormingenDSR@abvv.be.

Brise-Seminarie "Nul afval"

Op 6, 7 en 12 november 2019 organiseren de Brusselse Cultuurcentrale (CCB) en het studiebureau van het Brussels ABVV een vormingsseminarie in het kader van Brise, het BRussels Intersyndicaal Netwerk voor SENSibilisering rond Milieu (BRISE), rond het thema 'nul afval'. Deze studiedagen bieden instrumenten aan de vakbondsafgevaardigden om dit 'ideaal' op de werkplaats te bereiken. Ter afronding van deze drie vormingsdagen wordt op 9 maart 2020 een intersyndicaal forum georganiseerd worden.

*Inlichtingen bij Kobe Martens:
02 552 03 52, 0473 79 52 11
of.kobe.martens@abvv.be*

Klimaat en sociale rechtvaardigheid

Wie is verantwoordelijk voor het ontstaan van de klimaatopwarming, wie draagt de gevolgen het meest en wie kan de lasten het best dragen? Hoe verzoenen we planetaire grenzen met een goed leven voor iedereen? Wat moeten we doen op het vlak van wonen, inrichting van steden, mobiliteit, energie, industrie en landbouw om klimaatoplossingen en sociale rechtvaardigheid te laten samen sporen? Hoe beheren we onze energiesector op een meer democratische manier? Wat met de financiële sector en met de fiscaliteit? Wat met werknemers en klimaatvluchtelingen? Hoe kan je mensen mobiliseren om te komen tot oplossingen?

Antwoorden op deze vragen vind je in het nieuwe boek van denktank Minerva. Onder de titel 'Klimaat en Sociale Rechtvaardigheid' schreven verschillende auteurs 19 hoofdstukken over een waaier aan thema's waarin klimaat en sociale vraagstukken samenkomen.

Bestellen

Het boek verschijnt rond 14 oktober 2019 bij uitgeverij Gompel & Svacina. Zie www.gompel-svacina.eu. Vanaf dan kan je de verschillende hoofdstukken downloaden op www.denktankminerva.be

Lezingen en debatten

In het najaar organiseert Arbeid & Milieu (www.arbeidenmilieu.be) een reeks lezingen en debatten rond dit thema. Verschillende hoofdstukken van het boek zullen dienen als aanknopingspunt. Ook Minerva zelf zal nog evenementen organiseren rond het boek.

ECHO REGIO VLAANDEREN

Energietransitie: kosten, baten en verdeling

Klimaatchaos voorkomen betekent het energiesysteem grondig hertekenen. De productie en het gebruik van (vooral fossiele) energie zorgen immers voor meer dan 84% van de Vlaamse klimaatopwarmende emissies.

Startpunt voor het energiesysteem van de toekomst is het verminderen van het energiegebruik in gebouwen, mobiliteit en industrie. Ook de uitbouw van de circulaire economie is cruciaal. Vergroenen van de elektriciteitsproductie - met o.a. windmolens en zonnepanelen - is een volgend werkpunt. Het gaat zowel om het vermijden van fossiele centrales als om het vervangen van de onbetrouwbaar geworden kerncentrales. Elektriciteit uit hernieuwbare bronnen kan stap voor stap fossiele brandstoffen vervangen. Dat kan door de verdere elektrificatie van mobiliteit, van verwarming (warmtepompen) en deels van industriële processen.

De warmtevraag vergroenen is de volgende uitdaging. Verwarming is goed voor 85% van de energievraag van huishoudens. Meer dan 90% van de gezinnen gebruikt hiervoor gas of stookolie. De opgang van groene elektriciteit en warmte noopt tot het aanpassen, uitbouwen en linken van onze energienetten.

Investeringen in het elektriciteitsnet zijn nodig voor lokale versterkingen en betere verbinding met de netten van de buurlanden die de integratie van veel meer - deels decentrale - hernieuwbare energie mogelijk maken; voor vraagbeheersing en energieopslag; en om de opgang van steeds meer elektrische toepassingen (elektrificatie) te ondersteunen. Ook de aanpassing van het gasnet komt in beeld, om er groen gas, synthetisch gas of waterstof mee te kunnen vervoeren. De mogelijkheden van warmtenetten kwamen al aan bod.

Betaalbare energietransitie

De ombouw van energiesysteem vergt grote investeringen. Toch is de energietransitie best betaalbaar voor iedereen, mits een rechtvaardig en goed doordacht begrotings- en fiscaal beleid. Zeker als met een ruime blik gekeken wordt naar kosten en baten en bijvoorbeeld ook moeilijk in geld uit te drukken baten inzake gezondheid en ecosystemen in rekening gebracht worden. Verder komt het er op aan om de baten van de transitie te maximaliseren en de kosten te minimaliseren. Daarom moeten investeringskeuzes tijdig en zorgvuldig gemaakt worden.

Een (tijdige) energietransitie heeft dan ook veel te winnen bij een sterke overheid, een brede en degelijke kennisbasis, een goed zicht op maatschappelijke kosten en baten en een geregeld geactualiseerde overheidsplanning. De energietransitie is immers een ingewikkeld klunten: een veelheid aan technologische en maatschappelijke veranderingen, aan investeringen en samenhangende geldstromen. Het is ook een werk van lange adem waarbij de blik gericht moet zijn op 2050. Breed zicht is nodig om kansen te zien en mensen mee te krijgen in het verhaal, om de doelen te halen op een zo efficiënt mogelijk manier en om de juiste innovaties uit te lokken. De onzichtbare hand van de markt zal niet volstaan.

Alleen als de kosten en baten eerlijk verdeeld worden zal de transitie genoeg snelheid maken. Een transitie levert altijd winnaars en verliezers op. Maar als de winsten vooral gaan naar de (grote) private bedrijven en de hoge inkomens en als de kosten afgeschoven worden op de overheid, de gezinnen (lage inkomens), de KMO's en de toekomstige generaties dreigen blokkering en sociale explosies.

Er zijn dus veel redenen voor het progressieve middenveld om zich in dit thema te verdiepen en er politiek rond te mobiliseren.

pieter.verbeek@vlaamsabvv.be

Project COTrain: eerste balans

Alternerend leren kan beter.

Alternerend leren biedt 'leerlingen' de mogelijkheid om opgeleid te worden in een vormingscentrum en op een arbeidsplaats. In dit systeem kan de jongere theorie en praktijk combineren, maar toch vertoont het zwaktes. We denken, bijvoorbeeld, aan het klassieke model 'één leerling, één onderneming', dat vaak niet toelaat om alle aspecten van een beroep te beslaan en om voldoende in echte omstandigheden het beroep uit te oefenen.

Waarom niet collaboratief opleiden?

Via een collaboratieve opleiding waarbij minstens twee ondernemingen betrokken zijn, kan er echte complementariteit van de activiteiten worden georganiseerd om alle voor het beroep vereiste vaardigheden in te dekken. Een dergelijk systeem bestaat al in Duitsland, Oostenrijk en Zwitserland, landen die als voorbeeld worden beschouwd op dit domein.

Om na te denken over een kwaliteitsverbetering van alternerend leren lanceerde CEPAG in 2016 het project CoTrain. Dit project (aanvaard in het programma Erasmus+) heeft Italiaanse (Centoform) en Belgische partners (IFAPME en CEFA uit Court-Saint-Etienne) samengebracht onder begeleiding van Duitse en Oostenrijkse 'coaches' (INAB en ÖIBF). Tot op heden werden 51 collaboratieve pilotopleidingen in 83 ondernemingen opgezet (catering, kantoorwerken, maintenance van geautomatiseerde systemen, mechanica, kappersbedrijf).

Eerste balans

De meeste CoTrain IFAPME drie jaar durende opleidingen zijn nog bezig. Jongeren en werkgevers zijn nu al tevreden. Sommige aanvankelijk aarzelende jongeren zijn nu overtuigd van het systeem en geven blijk van een steeds groter wordende leerhonger.

Bij CEFA in Court-Saint-Etienne is de balans ook positief: de werkgevers hebben zich opgegeven voor verschillende opleidingen, jongeren zeggen voort te studeren dankzij het project en onder diegenen die hun vorming hebben volmaakt, merken we betere resultaten bij de proeven die hieraan zijn verbonden. Met de medewerking van ACOD Spoor heeft CEFA bovendien contacten gelegd met de NMBS om er het model te ontwikkelen. Wordt vervolgd ...

Methodologische gids COTRAIN

Hoe ontwikkelden de partners het project? Hoe benaderden en overtuigden de opleidingscentra de werkgevers, de jongeren, de sectorfondsen en de overheid? Hoe bouwden ze complementariteit tussen ondernemingen en losten ze reglementaire en administratieve kwesties op? Zijn er jongeren die meer openstaan voor dit model? Of werkgevers die meer geneigd zijn het toe te passen? Zijn er tips? En vooral waarom zou je CoTrain tot ontwikkeling brengen?

Alle antwoorden op deze vragen vind je in de methodologische gids CoTrain, die je net als de video kan ontdekken op de website van CEPAG. Deze gids – beschikbaar in het Engels, Frans, Duits en Italiaans – is het resultaat van een actieonderzoek en van een werkmethode waarbij verschillende nationale en regionale contexten in perspectief worden geplaatst, met feedback van de jongeren, de werkgevers en de opleidingscentra.

En morgen ...

Vandaag willen alle partners de ontwikkeling van het model voortzetten. De 'coaches' geven hun ervaring met omkadering door aan hun eigen netwerk. Centoform zet opnieuw collaboratieve vormingen op, en IFAPME doet voort en zou het model kunnen uitbreiden naar andere opleidingen. CEFA wil het model uitbreiden naar al zijn opleidingen, meer bepaald wegens de invoering van de certificering op basis van units. CEFA wil het model CoTrain ook voorstellen aan nieuwe opleidende ondernemingen.

CEPAG zal de resultaten van zijn actieonderzoek voorstellen op een symposium georganiseerd door CEDEFOP en de OESO in oktober in Parijs.

Ontdek de methodologische gids CoTrain op www.cepag.be.

Een aanrader: de documentaire op www.youtube.be/CEPAGTV.

jerome.thiry@cepag.be

Radio en tv van het Waals ABVV

Het Waals ABVV is aanwezig in de ondernemingen, de openbare diensten, bij burger- en vakbondsmobilisaties, permanenties voor de werkloosheid en juridisch advies, instanties van sociaal overleg, internet en de sociale media ... maar ook op tv en op de radio.

Op tv

Elk jaar biedt het Waals ABVV zes door CEPAG gemaakte programma's aan, die uitgezonden worden op de openbare zenders (La Une, La Deux en La Trois).

Documentaires, interviews, militantenreportages, die jullie kunnen bekijken op:

- fgtb-wallonne.be/outils/videos
- auvia.be: programma's, opinies
- [youtube.com](https://www.youtube.com): Regards FGTB
- [facebook.com/FGTBwallonne/videos](https://www.facebook.com/FGTBwallonne/videos)

Op de radio

Elke donderdag kan je in het verlengde van het Journaal van 23 uur het ABVV aan het werk horen op La Première. Korte, dynamische bijdragen over de sociale, politieke, economische of culturele actualiteit van het Waals ABVV die jullie uiteraard live kunnen beluisteren, maar ook in podcast via verschillende kanalen:

- lapremiere.be: programma's, opinies
- fgtb-wallonne.be/outils/radio
- [soundcloud.com/FGTBwallonne](https://www.soundcloud.com/FGTBwallonne)

Sociale media

Vergeet, tot slot, niet om het Waals ABVV te volgen op de verschillende media:

- twitter.com/FGTBwallonne
- [facebook.com/FGTBwallonne](https://www.facebook.com/FGTBwallonne)
- [instagram.com/FGTBwallonne](https://www.instagram.com/FGTBwallonne)
- [soundcloud.com/FGTBwallonne](https://www.soundcloud.com/FGTBwallonne)

Honderdste verjaardag IAO: ABVV-brochure

Ter gelegenheid van het honderdjarige bestaan van de IAO publiceerde de internationale dienst samen met het ISVI een brochure. De brochure geeft informatie over een internationale organisatie die ondanks haar fundamentele belang voor de arbeidswereld, toch soms onvoldoende gekend is. De brochure gaat terug in de tijd en schetst hoe de IAO, tijdens haar 100-jarige bestaan, erin geslaagd is om een echt internationaal arbeidsrecht in te stellen, eerst en vooral onder impuls van de vakbeweging. Op de laatste conferentie van de IAO werd nog grote vooruitgang geboekt door de goedkeuring van een verdrag over gendergeweld en pesterijen. De brochure beperkt zich echter niet tot het louter opmaken van een balans. De tekst geeft ook een analyse van de talrijke uitdagingen die de IAO moet aangaan om haar mandaat (opkomen voor de sociale rechtvaardigheid en de bescherming van de rechten van de werknemers) voor de komende 100 jaar te kunnen blijven vervullen. De brochure is te vinden op www.abvv.be/brochures.

Solidariteit met Hongkong

Op 3 september 2019 was er in Brussel – zoals op veel andere plaatsen in de wereld – een betoging van de vakbeweging en een ontmoeting met de vertegenwoordigers van de overheid van Hongkong om onze solidariteit te betuigen met de collega's in Hongkong die aan het staken zijn. Het ABVV maakte van deze gelegenheid gebruik om zijn engagement voor democratie en voor werknemersrechten te herhalen.

■ EUROPESE EN INTERNATIONALE RELATIES

Naar een waardig minimumloon overal in Europa?

Terwijl de strijd in België (net als in Nederland) voor een waardig minimumloon door het ABVV volop wordt gevoerd, vragen we ons af of overal in Europa vooruitgang wordt geboekt om een waardig minimumloon te verkrijgen. Veel vakbonden in Europa, waaronder het ABVV, eisen al jarenlang dat minimumloon. Het is immers cruciaal om de uitdaging van toenemende ongelijkheid, armoede en sociale dumping aan te gaan.

De nieuwe Europese legislatuur is een goede gelegenheid, die het ABVV en de Europese vakbonden moeten aangrijpen om de gesprekken opnieuw op te starten en te komen tot concrete initiatieven. Het zou wel eens werk van lange adem kunnen zijn, maar de eerste kans om vooruit te gaan staat al op de agenda. De Europese Commissie zou de komende maanden een juridisch instrument voor een Europees minimumloon moeten voorstellen. Is dit een rookgordijn of staat het punt echt op de agenda, nadat de stelsels voor het bepalen van het minimumloon en de collectieve onderhandelingen door de harde besparingsmaatregelen van Europa in het gedrang kwamen? Samen met het Europees

Vakverbond zullen wij hiervan een prioriteit maken en ervoor ijveren dat het voorstel aansluit bij onze syndicale prioriteiten. De eisen van het ABVV zijn zeer duidelijk: overal in Europa moet het minimumloon versterkt worden, tot op een minimum van 60 procent van het mediaan loon. Het volstaat immers niet eender welk minimumloon in te voeren, het moet een waardig leven garanderen. Naast het bepalen van het minimumloon moet er uiteraard over zijn evolutie gewaakt worden. België is, bijvoorbeeld, het enige land van de Europese Unie, samen met Griekenland, waar het minimumloon tussen 2010 en 2019 aan waarde heeft ingeboet.

*sophie.grenade@abvv.be
lars.vandekeybus@abvv.be*

Horval-colloquium: Latijns-Amerikaanse vakbonden veroordelen antisyndicale praktijken

Waarom zouden we in het tijdperk van videoconferenties vakbonden uit Centraal- en Zuid-Amerika, en België laten samenkomen in Cuba? Er is geen verschil in tijdzone om rekening mee te houden, en de voordelen van menselijk contact zijn aanzienlijk. Van 8 tot 11 juli 2019 verzamelde Horval, de voedingscentrale van het ABVV, vakbondsafgevaardigden, suikerrietkappers, arbeiders in brouwerijen en suikerfabrieken uit Centraal- (El Salvador, Honduras) en Zuid-Amerika (Bolivia, Colombia, Peru), en de Cubaanse gastheren en de Belgen in Cuba.

De vakbondsmensen lichtten de situatie in hun land, in hun economische sectoren en van hun werknemers toe. De arbeidsvoorwaarden blijven overal in Latijns-Amerika erbarmelijk en rechten worden stelselmatig geschonden. In verhouding met de levensduurte dalen de lonen, terwijl er steeds meer willekeurige ontslagen vallen en de flexibiliteit van de arbeidstijd toeneemt. Multinationals genieten bovendien overal een schokkende straffeloosheid, des te meer omdat ze bijna geen belastingen betalen in de landen waar ze actief zijn.

De vakbondsmensen geven aan in hun land te worden bedreigd. Ze betreuren de aanvallen op het collectief onderhandelen en de boycot ervan op sectoraal niveau verplicht de vakbonden voor elke onderneming apart te onderhandelen. Ze uitten hun bezorgdheid over de rampzalige milieu-effecten in hun regio, door stelselmatig gebruik vooral door multinationals van meststoffen en onkruidverdelgers die gevaarlijk zijn voor mens, dieren en de natuur in het algemeen. Ze doen dit volledig straffeloos, net zoals de moordenaars van milieuactivisten.

Tot slot stelden de brouwers een eisenbrief op voor de groep AB InBev in België en ondertekenden ze een verklaring tegen de voorrang die verleend wordt aan winst ten nadele van waardig werk. Het ISVI nam ook deel aan het colloquium en zal als contactpunt blijven fungeren met partnervakbonden in Peru voor de onderhandelingen met AB InBev.

yolanda.lamas@ifsi-isvi.be